

O METAFORYZACJI KONCEPTU *OBŁOK* W WYBRANYCH POLSKICH I ROSYJSKICH UTWORACH POETYCKICH – UJĘCIE LINGWISTYCZNE

JOLANTA KUR-KONONOWICZ

University of Rzeszów

ON THE METAPHORIZATION OF THE CONCEPT OF *CLOUD* IN SELECTED POLISH AND RUSSIAN POETIC WORKS – A LINGUISTIC APPROACH. The aim of the article is to describe the ways of metaphorizing the concept of *cloud* in selected Polish and Russian poetic works and to determine the frequency of use of a given metaphorical pattern. The monometaphoric pattern is described from a cognitive perspective. Metaphors are divided into: artifactual, anthropomorphic, zoomorphic, naturomorphic and phytomorphic. The features of the source and target domains, on the basis of which metaphorical transfer occurs, have been considered. The work concludes with the presentation of the similarities and differences in the perception of the concept of *cloud* in selected Polish and Russian poetic works.

Keywords: monometaphors, conceptualization, cognitive linguistics, source and target domain, *cloud* concept

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2024.13.221-240>

WPROWADZENIE¹

Stan współczesnej wiedzy na temat myślenia człowieka pozwala stwierdzić, że proces ten z natury pozostaje metaforyczny.² U podstaw konceptualizacji obiektów jednego typu leży zdobyta wcześniej wiedza o obiektach innego typu. W rezultacie każde połączenie wyrazów tworzy nowy fenomen semantyczny (Shmelev 1973: 161).

Dotychczas wyodrębniono pięć sposobów opisu metaforyzacji: interakcjonistyczny (Richards, Black, Beardslay, Mitosek), porównawczy (Ortoni, Miller), pragmatyczny (Searle,

¹ Artykuł stanowi kontynuację badań opublikowanych w artykule „Metaforyzacja konceptu *OBŁOK* w słowiańskim dyskursie poetyckim.” W: Baer, Magdalena, red. *Słowiański atlas chmur*: 69–80. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2023.

² O istocie metafory patrz między innymi: Лагута, Ольга. *Метафорология: теоретические аспекты*. Ч. 1. Новосибирск (Laguta 2003).

Davidson), hermeneutyczny (Ricoeur) i kognitywny (Mac Cormac, Lakoff, Johnson, Tabakowska). Przedstawiciele tego ostatniego kierunku twierdzą, że system myślenia człowieka jest z natury metaforyczny, zaś metafora stanowi klucz do zrozumienia myślenia.

Dzisiaj coraz śmielej mówi się o tak zwanym myśleniu poetyckim, wchodzącym w skład myślenia tekstowego. Tekst od dawna uważany jest za rezultat procesu werbalizacji myśli (Chernukhina 1994: 276). Efektem myślenia językowego pozostaje nominacja (Arutyunova 1977: 260, Kubryakova 1977: 71, Teliya 1977: 104). We współczesnej lingwistyce zwykło się wyróżniać nominacje bezpośrednie i wtórne, natomiast procesy nazywania mogą mieć charakter nominacyjny i renominacyjny (Kazarin 2001: 12). Renominacja poetycka ma charakter wtórny, czyli nazywaniu podlega przedmiot lub zjawisko wcześniej już nazwane. Ściślej rzecz ujmując, chodzi o inną nazwę tego samego obiektu w kontekście, w związku z czym można w tym przypadku mówić o heteronominacji. Nazwy w tekście poetyckim nie są nowe z racji swej unikatowości, niepowtarzalności (Aznaurova 1977: 307; Kazarin 2001: 232). Ponadto w tekście poetyckim mamy do czynienia ze zjawiskiem kolokacji – zestawienia słów, którego znaczenie wynika z ich poszczególnych znaczeń. W wierszach wyeksponowany bywa również implicytny sens słowa, który przyjęło się nazywać konotacją (Kuzmina 1999: 175).

Celem poniższych rozważań jest przedstawienie możliwych sposobów metaforyzacji konceptu OBŁOK w wybranych polskich i rosyjskich utworach poetyckich oraz ustalenie częstotliwości użycia określonych wzorców metaforycznych. Zastosowana zostanie przy tym typologia metafor ze względu na rodzaj domeny źródłowej. Zwrócimy uwagę na cechy domeny źródłowej i docelowej, na których podstawie zachodzi translacja metaforyczna. Do opisu monometaforycznego³ wzorca konceptualnego zostanie zastosowane podejście kognitywne. Przyjęliśmy semantyczno-kulturologiczną metodę opisu materiału badawczego w połączeniu z metodą porównawczą.

Prześledzone zostaną koncepty (np. DYM KADZIDŁA, OWCE, RYBY, WĘDROWCY, SUKNIE, KAPELUSZE, JABŁONIE, TOPOLE) w nominacji metaforycznej, inspirowanej obrazem obłoków. Dyskurs poetycki w naszym rozumieniu to tekst poetycki *zanurzony w kulturze*, jego tworzenie i rozumienie zachodzi z udziałem różnych czynników pozajęzykowych.

Skoncentrujemy się tu na metaforach konceptualnych, a więc takich, w których jeden pomysł (domena pojęciowa) rozumiany jest w kategoriach innego. W językoznawstwie kognitywnym domena pojęciowa, z której czerpiemy wyrażenia metaforyczne wymagane do zrozumienia

³ Wzorec monometaforyczny to taki, który zawiera tylko jedną metaforę konceptualną. O polimetaporach mówimy, kiedy jedno wyrażenie metaforyczne stanowi rezultat jednoczesnej projekcji kilku wzorców metaforycznych.

innej domeny pojęciowej, określana jest jako domena źródłowa. Domena pojęciowa, interpretowana w ten sposób, jest domeną docelową. Tak więc np. domena źródłowa ODZIEŻ jest używana powszechnie do wyjaśnienia docelowej domeny OBŁOKI. Metafory konceptualne zawsze traktowane są jako wspólna część języka i kultury.

W słowiańskim dyskursie poetyckim dosyć licznie wykorzystuje się wzorce monometaforyczne, w których występuje jedna metafora konceptualna, np. ANIOŁ → OBŁOK⁴ (jedna domena źródłowa i docelowa). W zebranych materiale wyróżniono, ze względu na domenę źródłową, następujące modele metaforyczne, opisujące domenę docelową – OBŁOKI: zoomorficzny, artefaktualny, antropomorficzny, fitomorficzny i naturomorficzny.

W polskojęzycznym dyskursie poetyckim⁵ występują metafory: artefaktualne (39%), zoomorficzne (18%), fitomorficzne (18%), antropomorficzne (15%), naturomorficzne (9%). Klasyfikacja interesujących nas metafor konceptualnych w rosyjskojęzycznym dyskursie poetyckim przedstawia się następująco: zoomorficzne (35%), naturomorficzne (22%), artefaktualne (22%), antropomorficzne (17%), fitomorficzne (4%).

1. ARTEFAKTUALNY MODEL MONOMETAFORYCZNY

Artefaktualny (przedmiotowy) model monometaforyczny mieści w domenie źródłowej dla ekspansji do domeny docelowej ZJAWISKO PRZYRODY koncept: POWIERZCHNIA, ODZIEŻ, OZDOBA, POTRAWA, ŚRODKI KOMUNIKACJI, INSTRUMENT MUZYCZNY, SPRZĘT DOMOWY, PRZYRZĄDY OŚWIETLENIOWE, BUDOWLE, NACZYNIA itp.

A. POLSKOJĘZyczny dyskurs poetycki

W zebranych polskojęzycznym materiale poetyckim zwraca uwagę podobieństwo funkcjonalne zjawiska przyrody do odzieży. Konceptualne metafory ODZIEŻ → OBŁOK związane są z wyobrażeniem o tym, że zagęszczające się nad ziemią obłoki zasłaniają słońce i księżyc, chowają przed ludzkim wzrokiem odległe wyżyny, wprowadzając w ten sposób do opisu aurę pewnej tajemnicy.

⁴ W zapisie metafory konceptualnej zastosowano model proponowany przez rosyjskich znawców zagadnienia. Zaproponowany w artykule sposób klasyfikacji metafor jest podyktowany wymogiem uproszczenia przekazu.

⁵ Analizowane metafory zostały wybrane z utworów dostępnych na polsko- i rosyjskojęzycznych stronach internetowych, jak np.: <https://poemata.ru/poems/clouds/>, <https://www.legimi.pl/ebook-wiersze-wybrane-stanislaw-grochowiak,b662713.html>, <https://www.wiersze.co/obloki.htm>, <https://polska-poezja.pl/lista-wierszy/257-czeslaw-milosz-obloki> (dostęp: 25.09.2023). Porównywano wiersze polskie i rosyjskie z pierwszej i drugiej połowy XX wieku. Materiał badawczy obejmował 80 polskich i 60 rosyjskich przykładów metafor konceptu OBŁOK.

Na funkcję ochronną zjawiska przyrody zwraca uwagę metafora konceptualna SZALE → OBŁOKI (podobieństwo kształtów), zaś metafora konceptualna SUKNIA → OBŁOK (podobieństwo kształtów) skupia uwagę na walorach estetycznych konkretnego zjawiska przyrody:

(1) Ubierz w szale z obłoków
nadzieję,
co się pierwej rozchwieje,
rozwieje?

(Pawlikowska-Jasnorzewska, *Nokturnik*)

(2) Dla minuty tej radości co
będzie,
starczy suknia, którą obłok
przędzie.

(Pawlikowska-Jasnorzewska, *Nokturnik*)

Oryginalną metaforą konceptualną, również opartą na podobieństwie kształtów, jest metafora SŁOMKOWE KAPELUSZE → OBŁOKI:

(3) Płyną w górze
niczym słomkowe kapelusze.
Kościelna je wieża przymierza.
Nie pasują – za duże.

(Ratajczak, *Obłoki*)

Podobieństwo kształtów i statyczność wyraża natomiast metafora konceptualna POSĄGI → OBŁOKI oraz – RZEŻBY → OBŁOKI (która dodatkowo podkreśla walory estetyczne):

(4) Wiem: to te same kołowroty sklepień
huczą u światła wysoko, wysoko,
kule ogniste i znaki na niebie,
te same *idą posągi obłoków.*

(Baczyński, *Zjawy*)

(5) Śmiejesz się, lecz coś tkwi poza tym.
Patrzysz w niebo, na *rzeźby obłoków...*

(Pawlikowska-Jasnorzewska, *Miłość*)

Z kolei do dynamiki ruchów, zmienności nawiązuje metafora konceptualna ŻAGLE → OBŁOKI (podobieństwo kształtów):

(6) *Obłoki lotne, żagle uniesień, drzew przyjaciele*
na nieboskłonach.

(Baczyński, *Obłoki lotne, żagle uniesień*)

Na podobieństwie kształtów opiera się niewątpliwie metafora konceptualna KSIĘGA → OBŁOKI:

(7) Niech płynie w nas – mówimy jeszcze
ten szmer ciemności, póki księgę
obłoków wiatr przegina miękką.

(Gajcy, *Miłość bez jutra*)

W metaforze konceptualnej OŁÓW → OBŁOKI koncept OŁÓW nawiązuje zapewne do deszczowych, ciemnych obłoków (tożsamość koloru):

(8) Nade mną wykluwają się gwiazdy z chmur, ale tajniki ich równoważą się z nastrojem ciężkiego oporu, stawianego myśli mojej przez ten bujny nieświat, nad którym *przepływamy ołowianym obłokiem.* (Pawlikowska-Jasnorzewska, *Szkicownik poetycki*)

Obłoki w ujęciu metaforycznym traktowane są jako budowle (lub ich fragmenty), jak np. mur oddzielający ziąb (chłód) od ciepła, co obrazuje metafora konceptualna PRZEDMURZA → OBŁOKI (podobieństwo kształtów i funkcji):

(9) A tego roku jesień też jest siwa,
Ludzi ucisza, w drzewach kształt odkrywa.
I tego roku *obłoki* wydłuża,
Że idą niebem *jak ziąbu przedmurza.*

(Grochowiak, *A tego roku jesień też jest siwa*)

Metafora konceptualna ZWOJE → OBŁOKI również powstała w oparciu o podobieństwo kształtów:

(10) Ogarniam Cię splątanego w pochmurny namiot niebieski,
i spada niebo z hałasem, jak belki, wiązania, deski,
obrzuca nas półksiężycem, słońcem, *obłoków zwojem* –
i tak spoczywam – okryta niebem i sercem Twojem...

(Pawlikowska-Jasnorzewska, *Erotyk*)

B. ROSYJSKOJĘZyczny DYSKURS POETYCKI

Analiza materiału pokazuje, że w rosyjskojęzycznym dyskursie poetyckim artefaktualny model metaforyczny stosowany bywa nieco rzadziej niż w języku polskim. Metafora konceptualna ŚRODEK TRANSPORTU (ŁÓDKA, CZÓŁNO, STATEK) → OBŁOK związana jest z wyobrażeniem nieba jako morza, oceanu z dużymi falami. Wybór konceptu, jak ЛАДЬЯ (ŁÓDŹ), ПАПУСА (ŻAGLE), w celu przeniesienia metaforycznego do domeny docelowej uzasadnia podobieństwo kształtów i funkcji:

(11) <i>Облака опять поставили Паруса свои. В зыбь⁶ небес свой бег направили, Белые ладьи.⁷</i>	<i>Obłoki ponownie postawiły Żagle swoje. W fale niebios popędziły Białe łodzie.</i>
(Брюсов, <i>Облака опять поставили</i>)	(Bryusov, <i>Obłoki ponownie postawiły</i>) ⁸

Na podobieństwie kształtów opiera się metafora konceptualna РАЗОРВАННАЯ ТКАНЬ (POSTRZĘPIONA TKANINA) → OBŁOKI:

(12) <i>Недвижно облака повисли над землей; Их ткань разорвана, как войск разбитых знамя. (Будищев, <i>Недвижно облака повисли над землей</i>)</i>	<i>Nieruchomo obłoki zawisły nad ziemią; Ich tkanina porwana, jak wojsk rozбитych sztandar.⁹ (Budishchev, <i>Nieruchomo obłoki zawisły nad ziemią</i>)</i>
--	---

2. ZOOMORFICZNY MODEL MONOMETAFORYCZNY

Zoomorficzny (zwierzęcy) wzorzec konceptualny podobny jest do antropomorficznego, ponieważ opisuje istoty żywe. Z tego względu obydwa wzorce metaforyczne przedstawiają metaforę konceptualną wyższego rzędu, w której domeną źródłową dla domeny docelowej ZJAWISKO PRZYRODY jest ISTOTA ŻYWA. Domenę źródłową stanowi tutaj przede wszystkim koncept ZWIERZĘ (OWCA, PIES, WIELORYB, GORYL, LEW), PTAK (GOŁĄB, ORZEŁ, WRONA), OWADY (PSZCZOŁY, MUCHY, WAŻKI) itp.

⁶ Leksem *зыбь* 'fale, o morzu, o falach morskich' należy do przestarzałych i poetyckich (Mirowicz 1970: 1:366; Chernyshev 1950–1967: 4:1359).

⁷ Leksem *ладья* (odpowiednik semantyczny *лодка*) 'czółno, łódź, duża łódka' należy do przestarzałych i poetyckich (Mirowicz 1970: 1:481; Ozhegov 1981: 271; Chernyshev 1950–1967: 6:30).

⁸ Wszystkie polskie wersje rosyjskich tekstów poetyckich zawarte w artykule stanowią przekłady filologiczne sporządzone przez autorkę.

⁹ Ze względu na to, że szyk przestawny w wierszu jest normą, Autorka świadomie zachowała oryginalny szyk wyrazów.

A. POLSKOJĘZYCZNY Dyskurs Poetycki

W polskojęzycznym dyskursie poetyckim na podstawie zbadanych źródeł ten model jest reprezentowany nieco rzadziej. W przeanalizowanych wierszach najczęściej domenę źródłową stanowi koncept PTAK lub ZWIERZĘ, co nawiązuje do dynamiki ruchu, szybkości znajdującego się w kręgu naszych zainteresowań, zjawiska przyrody:

(13) Jakże mam uciec do lasów złotych przed niepokojem,
ptaki – obłoki?
 Jakże mam wrócić pełen żałości, niedokończony
 w lot wasz i płynność?
 (Baczyński, *Obłoki lotne, żagle uniesień*)

W zbadanych źródłach spotykamy metaforę konceptualną OWCE → OBŁOKI (podobieństwo kształtów i koloru):

(14) Teraz przychodzą owce, tłoczą się bok przy boku,
 a *inne owce na niebie patrzą na nie tęskniąc z obłoków.*
 (Iłakowicz, *Odejdźcie w tło*)

W folklorze niebo od dawna kojarzyło się z morzem lub oceanem,¹⁰ stąd też pojawiła się metafora konceptualna WIELORYBY → OBŁOKI lub RYBY → OBŁOKI (podobieństwo kształtów, wielkości, dynamiki ruchów):

(15) *Płyną niebem*
 na niby i nie na niby
przepiękne wieloryby. (...)
Wieloryb w owcę się zmienia.
 Najpierw jeden wieloryb, inne potem.
 Wiszą teraz nad lasem. Nad ogrodem.
 (Ratajczak, *Skrzydlate wieloryby*)

(16) Wydęte uciekają dni i *obłoki spłoszone jak ryby*
 w ten nasz bolesny, pierwszy wrzesień.
 (Baczyński, *Wiatr*)

¹⁰ Morze i niebo w wierzeniach ludowych stanowią jedną przestrzeń kosmiczną (Agapkina et al. 1999: 299).

Do dynamiki ruchów (oraz podobieństwa kształtów) nawiązuje również metafora konceptualna KOŃ (KUDŁATY ŁEB) → OBŁOK:

(17) I dobrze nam i skrzyście, gdy wpobok cmentarza
Chata szybą od blasku oślepią przeraża
Daleki step –
Lub gdy srebrem oparty o wierzchołek drzewa
Obłok – snem rozwidniony – *na słońcu wygrzewa*
Kudłaty łeb!

(Leśmian, *Wiersz konny*)

W zebranych materiale poetyckim pojawia się metafora konceptualna PSZCZOŁY (WYRÓJ) → OBŁOKI, będąca werbalną realizacją metafory wyższego rzędu OWADY → OBŁOKI:

(18) Jasna, niedzielna, zwierzęca to pora
na szyjach słodko zwinięta jak kot.
Wyrój z błękitu. Ileż obłoków!

(Baczyński, *Śpiew na wiosnę*)

B. ROSYJSKOJĘZyczny DYSKURS POETYCKI

W wielu przykładach w rosyjskojęzycznym dyskursie poetyckim jako domena źródłowa występuje koncept STADO. Istotną cechą utożsamienia jest wówczas wielość, znaczne nagromadzenie konceptu:

(19) Целый чудный город, с башнями, с дворцами, С неподвижной массой дремлющих садов, Вырос из залитой мягкими лучами Перелетной стаи вешних ¹¹ облаков.	Całe cudne miasto, z basztami, z pałacami, Z ociężałym masywem drzemiących sadów, Wyrósł z zalanego delikatnymi promieniami Wędrownego stada wiosennych obłoków.
(Дмитриев, <i>По лазури неба тучки золотые</i>)	(Dmitriyev, <i>Po lazurze nieba chmurki złote</i>)

Werbalną postać otrzymują także konceptualne metafory MYSZ, PIES, GORYL, SMOK → OBŁOK, powstałe na podstawie analogii kształtu, koloru, wielkości, a przede wszystkim dynamiki ruchu:

¹¹ Leksem *вешний* (odpowiednik semantyczny *весенний*) ‘wiosenny (o pogodzie, stanie natury)’ należy do poetyckich (Mirowicz 1970: 1:100; Ozhegov 1981: 67; Chernyshev 1950–1967: 2:259, 222).

(20) Облак,¹² какмышь,
подбежал и взмахнул
В небо огромным хвостом.

(Есенин, Пропавший месяц)

Obłok, jak mysz,
podbiegł i machnął
W niebo olbrzymim ogonem.

(Esenin, Zaginiony księżyc)

(21) Облаки¹³ лают,
Ревет златозубая высь...

(Есенин, Преображение)

Obłoki szczekają,
Wyją złotozębowe przestworza...

(Esenin, Przemienienie)

(22) Мы идем, и пылью вьюжной
Таёт облако горилл.

(Есенин, Небесный барабанщик)

Idziemy, i z zamiecią śnieżną
Rozpływa się obłok goryli.

(Esenin, Niebiański dobosz)

(23) То облако... Сквозя под золотом лучей,
Как сказочный дракон, огромный и косматый,
Оно плывет, плывет, чем дальше, тем быстрее!..

(Надсон, Облако)

To obłok... Prześwitując przez złoto promieni,
Jak baśniowy smok, ogromny i kosmaty,
On płynie, płynie, im dalej, tym szybciej!...

(Nadson, Obłok)

W przykładzie (21) konceptualna metafora PIES → OBŁOK poprzez wprowadzenie do obrazu poetyckiego psich klów wywołuje skojarzenie z hałasem, niebezpieczeństwem.

We fragmencie (22) konceptualna metafora GORYLE → OBŁOKI opiera się najpewniej na podobieństwie kształtów i rozmiaru, choć głównie chyba na białej barwie obłoków, przybierającej tu znaczenie symboliczne (kojarzy się z białogwardzistami, zwolennikami caratu).

3. FITOMORFICZNY MODEL MONOMETAFORYCZNY

Fitomorficzny (roślinny) model monometaforyczny zawiera w domenie źródłowej dla ekspansji do domeny docelowej ZJAWISKO PRZYRODY koncept: KWIAT ((PAPROĆ, MAK, RÓŻA), OWOCE (WINOGRONA, ŚLIWKI), NASIONA (ZBOŻA), DRZEWA (TOPOLA, JABŁOŃ) itp.

A. POLSKOJĘZyczny DYSKURS POETYCKI

Metafory fitomorficzne w polskim dyskursie poetyckim wydają się szczególnie interesujące. Najczęściej w ramach opisywanego wzorca metafora konceptualnej przeniesienie cech z domeny źródłowej na docelową jest możliwe w oparciu o podobieństwo kształtu i koloru lub cechy

¹² Leksem *облак* ze względu na rodzaj męski należy do gwar kałuskich, riazzańskich, kazańskich, moskiewskich, orłowskich, tambowskich, penzeńskich, stalingradzkich, wołgogradzkich, tomskich (Filin 1987: 83).

¹³ Leksem *облаки* również występuje w rodzaju męskim (Filin 1987: 83).

ilościowej. W zebranych materiale poetyckim wewnątrz wzorca fitomorficznego występuje metafora konceptualna KWIAT, MAK, KULISTY MLECZ → OBŁOK:

(24) Wieczory moje, minione wieczory!
Gdziem was nie widział? Na łąkach, *obłokiem*
Kwiecia zbryzganych!
(Leśmian, *Wieczory*)

(25) Falował spokój w ciepłej darni,
kiedy młodzi plecami wsparci o wieczność
odchodzili w głębokie posłania.
Więc nakryły ich *obłoki podobne kulistym mlecзом*
i wiatr, któremuś wierzył – składał pocałunki umarłym.
(Gajcy, *Wczorajszemu*)

(26) Tylko uważać
trzeba na swe kroki,
by nie spaść z ziarna
w *makowe obłoki*.
(Ratajczak, *Na ziarnie maku*)

Fitomorficzną konceptualną metaforę SAD, LAS → ZJAWISKO PRZYRODY reprezentuje szczegółowa metafora konceptualna DRZEWO, JABŁOŃ → OBŁOK (podobieństwo kształtów), zwerbalizowana w kilku kontekstach:

(27) *Jak orzech*
czerstwe obłoki drzew wyminą ulicę
i może
słońcem cedzonym przez okno pójdziemy: (...)
(Baczyński, *Czekaj: wiosna*)

(28) *Jak jabłoń obłok w oknie stanie*
i szepnie – śpiewaj, szepnie – wróć.
(Gajcy, *Na progu*)

W analizowanym materiale poetyckim w polskojęzycznym dyskursie wyeksponowana została cecha ‘owoce’, ‘nasiona’. Na podobieństwie kształtu i koloru oparta jest metafora konceptualna (OKRĄGŁY) OWOC → OBŁOK:

(29) *Obłoku biały, obłoku szczęśliwy,
Gdyż niewiedzący! Jak owoc owalny,
Na lazurzyste wytoczony niwy
Przez wicher morski, pustynny czy halny...*

(Pawlikowska-Jasnorzewska, *Obłoku biały*)

B. ROSYJSKOJĘZyczny DYSKURS POETYCKI

Rosyjskojęzyczny dyskurs poetycki potwierdza powszechność metafory lasu. Las (w przeciwieństwie do sadu) stanowi przestrzeń dziką, nieoswojoną przez człowieka. To właśnie ona zajęła szczególne uprzywilejowane miejsce w opisie zjawiska przyrody, jakim jest obłok. W skład formorficznej metafory konceptualnej LAS → ZJAWISKO PRZYRODY wchodzi konceptualna metafora DRZEWO → OBŁOK, zwerbalizowana w kilku kontekstach (podobieństwo kształtów):

(30) *Под облачным деревом*¹⁴

Верхом на луне

Февральской метелью

Ревешь ты (мужик) во мне.

(Есенин, *Отчарь*)

Pod drzewem z obłoków

Wierzchem (konno) na księżycu

Lutową zamięcią

Wyjiesz (chłopie) we mnie.

(Esenin, *Otczar*)

(31) Там, за млечными¹⁵ холмами,

Средь небесных тополей,

Опрокинулся над нами

Среброструйный¹⁶ Водолей.

(Есенин, *Пантократор*)

Tam za mlecznymi wzgórzami,

Pośród niebiańskich topoli,

Wywrócił się nad nami

Srebrzyściestrumienny Wodnik.

(Esenin, *Pankrator*)

4. ANTROPOMORFICZNY MODEL MONOMETAFORYCZNY

Antropomorficzny (ludzki) model monometaforyczny (w konceptualizacji ZJAWISKA PRZYRODY) może zawierać w sobie domenę źródłową z konceptem odnoszącym się pośrednio do człowieka, jak np. CZĘŚCI CIAŁA (RĘKA, NOGA, OCZY), GŁOS (MOWA, ŚPIEW), CZYNNOŚCI (CHODZENIE, BIEGANIE, ZAMIATANIE). Daje się przy tym zauważyć uszczegółowienie domeny źródłowej według stopnia spokrewnienia (DZIECKO, SYN), zajmowanego stanowiska,

¹⁴ Leksem *дерево* ('*дерево*') należy do przestarzałych, poetyckich (Mirowicz 1970: 1:265; Ozhegov 1981: 160).

¹⁵ Leksem *млечный* ('*молочный*') należy do przestarzałych (Mirowicz 1970: 1:538; Ozhegov 1981: 314; Chernyshev 1950–1967: 6:1076–1077). Może też być okazjonalizmem utworzonym od specjalistycznej nazwy Drogi Mlecznej (Galaktyki) – Млечный Путь.

¹⁶ Leksem *среброструйный* 'srebrzyściestrumienny' jest neologizmem autorskim, utworzonym od przestarzałej formy rzeczownika *серебро* i *струя* 'strumień'.

wykonywanego zawodu czy zajęcia (TANCERZ, RZEŹBIARZ, NAUCZYCIEL), rodzaju gramatycznego (płci – ОБЛАК¹⁷ i ОБЛАКО w języku rosyjskim).

A. POLSKOJĘZYCZNY Dyskurs Poetycki

Metaforyczny wzorzec CZŁOWIEK → ZJAWISKO PRZYRODY znajduje odzwierciedlenie w konceptualnej metaforze STRÓŻE, NARODY, ANIOŁY → OBŁOKI (podobieństwo funkcjonalne):

(32) Wtedy spuszcza oczy
i czuję wicher, co przeze mnie wieje,
palący, suchy. O, jakże wy straszne
jesteście, *stróże świata, obłoki!*

(Miłosz, *Obłoki*)

(33) I was jakże podziwiać i jakże rozumieć
O *narody-obłoki*, mdlejące widziadła!

(Pawlikowska-Jasnorzewska, *Obłoki i narody*)

(34) A potem wzrokiem schodzi w dół jeziora,
Ciągnąc po wodzie rybołowne sieci;
I – spójrz! – to *obłok idzie mu naprzeciw*,
Obłok, nie anioł. Blask – nie metafora.

(Grochowiak, *Chłopiec jeziorny*)

Niejednokrotnie wśród antropomorficznych cech konceptu zjawisko przyrody (OBŁOK) zauważa się obecność cech głosowych, jak np. płacz (metafora CZŁOWIEK (PŁACZ) → OBŁOK):

(35) Potem *całą noc płaczą* [obłoki]
aż do zorzy,
że nikt ich na głowę
nie włożył.

(Ratajczak, *Obłoki*)

¹⁷ Leksem облак (odpowiednik semantyczny облако) 'obłok' w rodzaju męskim należy do przestarzałych (Chernyshev 1950–1967: 8:178).

B. ROSYJSKOJĘZyczny DYSKURS POETYCKI

W rosyjskojęzycznych przykładach ilustrujących werbalizację metafory konceptualnej TUŁACZ, WĘDROWIEC, PIELGRZYM → OBŁOK kosztem dynamiki ruchu zawiera się wyobrażenie o zjawiskach przyrody jako znikających i pojawiających się podróźnych, będących stale w drodze i nie zatrzymujących się w jednym miejscu:

(36) Куда столь быстро и легко, И гордо, и прелестно, Ты пролетаешь, облачко, Скиталец поднебесной? ¹⁸ (Бестужев-Марлинский, К облаку)	Dokąd tak szybko i lekko, I dumny, i uroczy, Lecisz, obłoczku, Tułaczu podniebny? (Bestuzhev-Marlinskiy, Do obłoka)
---	---

W rosyjskojęzycznym dyskursie poetyckim domenę źródłową w tej grupie metafor konceptualnych stanowi koncept БЕЗДОМНОЕ ДИТЯ, ДИТЯ БУРИ (podobieństwo funkcjonalne) i nie jest to skojarzenie powszechne:

(37) На полуденной лазури Вижу облако одно; Знать, дитя протекшей бури Там блуждать осуждено. (Красов, Облако)	Na południowym lazurze (błękanie) Widzę obłok jeden; Widać dziecię minionej burzy Na tułaczkę tam skazano. (Krasov, Obłok)
--	--

(38) Земли бездомное дитя, Игралище ¹⁹ погоды, Напрасно, радугой блестя, Ты, радостью природы! (Бестужев-Марлинский, К облаку)	Ziemi bezdomne dziecię, Igraszko pogody, Na próżno, tęczą połyskując, Tyś, radością przyrody! (Bestuzhev-Marlinskiy, Do obłoka)
---	---

Na domenę źródłową CZŁOWIEK często wskazuje czasownik, np. *uśmiechać się, iść*. Utożsamianie domeny źródłowej z docelową zachodzi wówczas na podstawie podobieństwa funkcji oraz cech głosowych (reprezentowanych przez czasowniki emocji lub ruchu):

¹⁸ Leksem *поднебесной* 'podniebny' należy do przestarzałych i jest charakterystyczny dla poezji ludowej (Mirowicz 1970: 2:876; Ozhegov 1981: 464; Chernyshev 1950–1967: 10:474).

¹⁹ Leksem *играло* 'igraszka' należy do przestarzałych i poetyckich (Mirowicz 1970: 1:367; Chernyshev 1950–1967: 5:25).

(39) *Вышло облачко высоко,
Стало тонкое, сквозное,
Улыбнулось одиноко –
И угасло в ярком зное.*

(Бунин, *Высоко в просторе неба*)

Wyszedł obłok wysoko,
Stał się misterny, przejrzysty (prześwitujący),
Uśmiechnął się samotnie –
I zgaśł w jaskrawym skwarze.

(Bunin, *Wysoko w przestworzach nieba*)

5. NATUROMORFICZNY MODEL MONOMETAFORYCZNY

Naturomorficzny (krajobrazowo-żywiolowy) model monometaforyczny reprezentowany jest poprzez metaforę wyższego rzędu ZIEMIA, WODA, OGIEŃ → ZJAWISKO PRZYRODY, często uszczegółowioną do postaci WYSPA, WZGÓRZE, GÓRY, PUSTYNIA, OCEAN, FAŁA, RZKA → ZJAWISKO PRZYRODY.

A. POLSKOJĘZyczny DYSKURS POETYCKI

W polskojęzycznym dyskursie poetyckim odnotowałam najmniej przykładów naturomorficznego modelu metaforycznego. Opierają się one głównie na podobieństwie kształtów i funkcji domeny źródłowej i docelowej, jak np. w metaforze konceptualnej DROGI → OBŁOKI:

(40) *Pędzą przed nami zdumione drogi
z obłoków, z liści, z wszystkich stron,
Las to także jest dno
pod powierzchnią zamkniętą wiatru.*

(Baczyński, *Z psem*)

B. ROSYJSKOJĘZyczny DYSKURS POETYCKI

W zbadanych źródłach rosyjskojęzycznych jest sporo przykładów należących do naturomorficznego modelu metaforycznego. W tej grupie metafor domenę źródłową stanowi między innymi koncept: GÓRSKIE LODOWCE, PASMO GÓR, RZKA, FAŁA (utożsamienie oparte na podobieństwie kształtu):

(41) *Большое озеро как блюдо.
За ним – скопление облаков,
Нагроможденных белой грудой
Суровых горных ледников.*

(Пастернак, *Когда разгуляется*)

Wielkie jezioro jak półmisek.
Za nim – skupisko obłoków,
Stłoczonych białą stertą
Surowych lodowców górskich.

(Pasternak, *Kiedy się wypogodzi*)

(42) День вечереет, облака
Лениво тянутся грядю, –
И ночи тьма издалека
Идет неслышною стопою.²⁰

(Суриков, *День вечереет, облака*)

Dzień zmierzcha się, obłoki
Leniwie ciągną się pasmem gór, –
I nocy ciemność z daleka
Stąpa bezszelestnym krokiem.

(Surikov, *Dzień zmierzcha się, obłoki*)

(43) В небе тают облака,
И, лучистая на зное,
В искрах катится река,
Словно зеркало стальное...

(Тютчев, *В небе тают облака*)

W niebie nikną obłoki,
I, promieniejąca w upale,
Toczy się iskrząca rzeka,
Jak lustro ze stali...

(Tyutchev, *W niebie nikną obłoki*)

Metafora konceptualna DYM KADZIDŁA → OBŁOKI opiera się na podobieństwie koloru:

(44) В облаке тающем ладанны дымы,
Многоочитые в них херувимы,
Лик серафимов кадит бытию,
Каждый укрылся крылами шестью.
(Бальмонт, *Цикл «Славословие»²¹*)

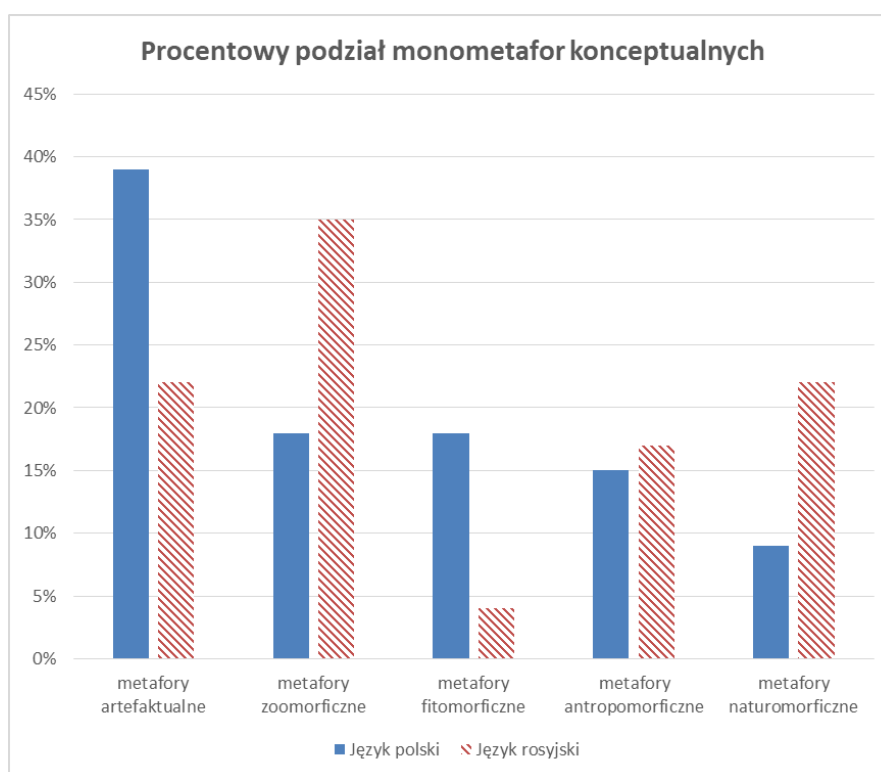
W obłoku nikającym kadzideł dym,
Wielookie w nim cherubiny,
Lico serafinów kadzi byt,
Každy otulił się skrzydłami sześcioma.
(Bal'mont, *Cykl „Doksologia”*)

WNIOSKI

Wykres 1 ilustruje liczbę monometafor konceptualnych z uwzględnieniem ich podziału ze względu na rodzaj domeny źródłowej. Zbadany materiał poetycki pokazuje, że w języku polskim znacznie przeważają metafory artefaktualne oraz fitomorficzne, zaś w języku rosyjskim – zoomorficzne i naturomorficzne. Na jednakowym poziomie w obydwu językach plasują się metafory antropomorficzne.

²⁰ Leksem *смона* 'krok' należy do przestarzałych i poetyckich (Mirowicz 1970: 2:1254; Ozhegov 1981: 669; Chernyshev 1950–1967: 14:945).

²¹ Leksem *славословие* 'doksologia; wychwalanie, wysławianie kogoś w pieśni, w modlitwie, opiewanie' należy do książkowych (Ozhegov 1981: 632; Mirowicz 1970: 2:1185; Chernyshev 1950–1967: 13:1130).

Wykres 1. *Procentowy podział monometafor konceptualnych w polskich i rosyjskich utworach poetyckich.*

W polskojęzycznym dyskursie poetyckim przewagę wykazują metafory artefaktualne z konceptem SŁOMKOWE KAPELUSZE, KŁĘBK (ZWOJE), SZALE, KSIĘGA, PRZEDMURZA, POSĄGI, RZEŹBY, ŻAGLE, OŁÓW. W materiale rosyjskim w modelu artefaktualnym monometaforycznym występują koncepty: ПАРУСА, БЕЛЫЕ ЛАДЬИ, СТАЛЬНОЕ ЗЕРКАЛО, РАЗОРВАННАЯ ТКАНЬ. Dominują wśród nich odniesienia do wyobrażenia nieba jako tafli morza czy też oceanu.

W rosyjskim dyskursie poetyckim przeważają metafory zoomorficzne (składające się na domenę źródłową ZWIERZĘTA) z konceptem: СТАДО, СТАЯ, ДРАКОН, МЫШЬ, ГОЛУБЬ, СОБАКА, ГОРИЛЛА, co może świadczyć o postrzeganiu omawianego zjawiska przyrody przede wszystkim w ruchu, dynamice, zmienności kształtów. W polskim materiale poetyckim w modelu zoomorficznym monometaforycznym znajdują się koncepty: OWCE, WIELORYBY, RYBY, PTAKI, KOŃ, PSZCZOŁY.

W wierszach polskich wśród metafor antropomorficznych pojawiają się w domenie źródłowej koncepty: STRÓŻE ŚWIATA (NARODÓW), ANIOŁY, PRZĄDKI, PŁACZ, które przywołują skojarzenia obrazu obłoków z funkcją symboliczną zapewniania bezpieczeństwa, ochrony lub pomocy w wykonywaniu czynności codziennych, jak np. w przedzeniu. Nie bez znaczenia wydaje się również zaakcentowanie funkcji religijnej wynikającej z usytuowania

opisywanego zjawiska przyrody. W zebranych rosyjskim materiale poetyckim w tej grupie metafor spotykamy w domenie źródłowej następujące koncepty: СКИТАЛЕЦ ПОДНЕБЕСНЫЙ, БЕЗДОМНОЕ ДИТЯ, ДИТЯ БУРИ, УЛЫБКА, które odwołują się do niestałości, zmienności obserwowanego zjawiska przyrody.

Do licznie reprezentowanych (22%) w rosyjskojęzycznym materiale językowym należą metafory naturomorficzne z konceptem: ВОЛНЫ, ГРЯДА (PASMO), ГОРНЫЕ ЛЕДНИКИ, ЛАДАННЫЕ ДЫМЫ, РЕКА. W polskojęzycznym dyskursie poetyckim tego typu metafory nie należą do produktywnych (występuje tu tylko koncept DROGI, składający się na domenę źródłową POWIERZCHNIA).

W rosyjskojęzycznym dyskursie poetyckim najslabiej reprezentowana jest metafora fitomorficzna (z konceptem DRZEWO). W polskich tekstach poetyckich liczne koncepty, składające się na domenę źródłową ROŚLINY: KWIATY, KULISTE MLECZE, JABŁONIE, MAKI, DRZEWA, OWALNY OWOC, świadczyć mogą o przewadze odczuć estetycznych związanych z wpatrywaniem się w koncept OBŁOKI.

Materiał analityczny dowodzi, że zdecydowanej większości o ekspansji domeny źródłowej do docelowej OBŁOKI decyduje kształt, kolor, wielkość, a w mniejszym stopniu – kryterium wielości czy też funkcja. Utożsamianie domeny źródłowej z docelową zachodzi też na podstawie podobieństwa cech głosowych (w przypadku metafor antropomorficznych i zoomorficznych).

PODSUMOWANIE

Zebrany materiał poetycki sugeruje, że koncept OBŁOKI w kulturze polskiej jest postrzegany z reguły pozytywnie. Polscy poeci akcentują przede wszystkim walory estetyczne białych obłoków (OBŁOKI jako RZEŹBY, czy też duża liczba metafor fitomorficznych roślinnych). Natomiast w rosyjskiej lingwokulturze dominuje postrzeganie opisywanego zjawiska przyrody ze względu na jego niestałość, dynamikę (OBŁOKI jako SMOKI, GORYLE, GOŁĘBIE, MYSZY). Wspólne dla obydwu kultur, wynikające z ludowego słowiańskiego postrzegania nieba jako tafli oceanu, jest przedstawianie OBŁOKÓW jako ŻAGLI, ŁÓDEK. Z rzadka pojawiają się negatywne skojarzenia konceptu OBŁOK z ołowiem i odgłosem płaczu (materiał polskojęzyczny). Rosyjscy poeci przywołują obraz obłoku burzowego, postrzeganego jako postrzępiona tkanina, czy też nazywają go dzieckiem burzy (Budishchev).

Widzimy możliwość porównania konceptów ZJAWISKA PRZYRODY w słowiańskich dyskursach poetyckich, co może przyczynić się do wydzielenia nowych typów metafor konceptualnych. Na szczególną uwagę zasługuje przy tym problematyka polimetafor, czyli konstrukcji, w których jedną domenę docelową wyrażają dwie i więcej metafor.

REFERENCES

- Agapkina et al. 1999:** Agapkina, T. A. et al., eds. *Slavic Antiquities. Ethnolinguistic Dictionary in 5 Volumes*. (Vol. 3). Moscow: International Relations, 1999. [In Russian: Агапкина, Т. А. и др., ред. *Славянские древности: Этнолингвистический словарь в 5-ти томах*. Т. 3. Москва: Международные отношения, 1999.]
- Arutyunova 1977:** Arutyunova, Nina. "Nomination and Text." In: Serebryannikov, Boris & Ufimtseva, Anna, eds. *Linguistic nomination: types of names*: 258–271. Moscow: Nauka, 1977. [In Russian: Арутюнова, Нина. „Номинация и текст.” В: Серебрянников, Борис & Уфимцева, Анна, ред. *Языковая номинация: виды наименований*: 258–271. Москва: Наука, 1977.]
- Aznaurova 1977:** Aznaurova, Elvira. "The Stylistic Aspect of Naming a Word as a Unit of Speech." In: Serebryannikov, Boris & Ufimtseva, Anna, eds. *Linguistic nomination: types of names*: 305–312. Moscow: Nauka, 1977. [In Russian: Азнаурова, Эльвира. „Стилистический аспект номинации словом как единицей речи.” В: Серебрянников, Борис & Уфимцева, Анна, ред. *Языковая номинация: виды наименований*: 305–312. Москва: Наука, 1977.]
- Beardslay 1990:** Beardslay, Monroe. "Metaphorical Entanglement." In: Arutyunova, Nina & Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 201–218. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Бирдсли, Монро. „Метафорическое сплетение.” В: Арутюнова, Нина & Журина, Марина, ред. *Теория метафоры*: 201–218. Москва: Прогресс, 1990.]
- Black 1990:** Black, Max. "Metaphor." In: Arutyunova, Nina & Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 153–172. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Блэк, Макс. „Метафора.” В: Арутюнова, Нина & Журина, Марина, ред. *Теория метафоры*: 153–172. Москва: Прогресс, 1990.]
- Chernukhina 1994:** Chernukhina, Inna. "Types of Verbal and Mental Activity and Typology of Texts on the Example of Lyrical Poems." In: Kupina, Nataliya & Matveyeva, Tamara, eds. *Man – text – culture*: 274–282. Yekaterinburg: Izdatelstvo Gumanitarnogo universiteta, 1994. [In Russian: Чернухина, Инна. „Виды речемыслительной деятельности и типология текстов (на материале лирических стихотворений).” В: Купина, Наталия & Матвеева, Тамара, ред. *Человек – текст – культура*: 274–282. Екатеринбург: Издательство Гуманитарного университета, 1994.]
- Chernyshev 1950–1965:** Chernyshev, Vasilii et al. *Dictionary of Modern Russian Literary Language*. Vol. 1–17. Moscow – Leningrad: Izdatelstvo Akademii Nauk SSSR, 1950–1965. [In Russian: Чернышёв, Василий и др. *Словарь современного русского литературного языка*. Т. 1–17. Москва – Ленинград: Издательство Академии Наук СССР, 1950–1965.]
- Davidson 1990:** Davidson, Donald. "What do Metaphors Mean." In: Arutyunova, Nina & Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 173–194. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Дэвидсон, Дональд. „Что означают метафоры.” В: Арутюнова, Нина & Журина, Марина, ред. *Теория метафоры*: 173–194. Москва: Прогресс, 1990.]
- Filin 1987:** Filin, Fedot, ed. *Dictionary of Russian Folk Dialects*. Issue 22. Leningrad: Nauka, 1987. [In Russian: Филин, Федот, гл. ред. *Словарь русских народных говоров*. Вып. 22. Ленинград: Наука, 1987.]

- Kazarin 2001:** Kazarin, Yuriy. *Functional and Aesthetic Aspects of Texts*. Yekaterinburg: Izdatelstvo Uralskogo universiteta, 2001. [In Russian: Казарин, Юрий. *Поэтический текст как уникальная функционально-эстетическая система*. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, 2001.]
- Kubryakova 2004:** Kubryakova, Yelena. *Language and Knowledge. Knowledge of Language: Parts of Speech in the Cognitive Aspect. The Role of Language in Understanding the World*. Moscow: Yazyki slavyanskoj kultury, 2004. [In Russian: Кубрякова, Елена. *Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира*. Москва: Языки славянской культуры, 2004.]
- Laguta 2003:** Laguta, Olga. *Metaphorology: Theoretical Aspect*. Part 1. Novosibirsk: Novosibirskiy gosudarstvennyy universitet, 2003. [In Russian: Лагута, Ольга. *Метафорология: теоретические аспекты*. Ч. 1. Новосибирск: Новосибирский государственный университет, 2003.]
- Lakoff & Johnson 1988:** Lakoff, George & Mark Johnson. *Metaphors We Live By*. Krakow: Aletheia, 1988. [In Polish: Lakoff, George & Mark Johnson. *Metafory w naszym życiu*. Kraków: Aletheia, 1988.]
- Mac Cormac 1990:** Mac Cormac, Earl. "A Cognitive Theory of Metaphor." In: Arutyunova, Nina & Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 358–386. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Макормак, Эрл. „Когнитивная теория метафоры.” В: Арутюнова, Нина & Журиная, Марина, ред. *Теория метафоры*: 358–386. Москва: Прогресс, 1990.]
- Miller 1990:** Miller, George. "Images and Patterns, Similarities and Metaphors." In: Arutyunova, Nina & Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 236–283. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Миллер, Джордж. „Образы и модели, уподобления и метафоры”. В: Арутюнова, Нина & Журиная, Марина, ред. *Теория метафоры*: 236–283. Москва: Прогресс, 1990.]
- Mirowicz 1970:** Mirowicz, Anatol et al. *The Great Russian-Polish Dictionary*. Vol. 1–2. Warsaw – Moscow: Wiedza Powszechna – Izdatelstvo Sovetskaya Entsiklopediya, 1970. [In Russian: Мирович, Анатолий и др. *Большой русско-польский словарь*. Т. 1–2. Варшава – Москва: Вездз Польшехна – Издательство Советская Энциклопедия, 1970.]
- Mitosek 1997:** Mitosek, Zofia. *Mimesis. Phenomenon and Problem*. Warsaw: PWN, 1997. [In Polish: Mitosek, Zofia. *Mimesis. Zjawisko i problem*. Warszawa: PWN, 1997.]
- Ortoni 1990:** Ortoni, Andrew. "The Importance of Similarity in Simile and Metaphor." In: Arutyunova, Nina & Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 219–235. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Ортони, Эндрю. „Роль сходства в уподоблении и метафоре.” В: Арутюнова, Нина & Журиная, Марина, ред. *Теория метафоры*: 219–235. Москва: Прогресс, 1990.]
- Ozhegov 1981:** Ozhegov, Sergey. *A Dictionary of the Russian Language*. Moscow: Russkiy yazyk, 1981. [In Russian: Ожегов, Сергей. *Словарь русского языка*. Москва: Русский язык, 1981.]
- Richards 1990:** Richards, Ivor. "Philosophy of Rhetoric." In: Arutyunova, Nina i Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 44–67. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Ричардс, Айвор. „Философия риторики.” В: Арутюнова, Нина и Журиная, Марина, ред. *Теория метафоры*: 44–67. Москва: Прогресс, 1990.]
- Ricoeur 1990:** Ricoeur, Paul. "Living Metaphor." In: Arutyunova, Nina i Zhurinskaya, Marina, eds. *Metaphor Theory*: 435–456. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Рикёр, Поль. „Живая метафора.” В: Арутюнова, Нина и Журиная, Марина, ред. *Теория метафоры*: 435–456. Москва: Прогресс, 1990.]

- Searle 1990:** Searle, John. "Metaphor." In: Arutyunova, Nina i Zhurinskaya, Marina, red. *Metaphor Theory*: 307–341. Moscow: Progress, 1990. [In Russian: Серль, Джон. „Метафора.” В: Арутюнова, Нина и Жури́нская, Марина, ред. *Теория метафоры*: 307–341. Москва: Прогресс, 1990.]
- Shmelev 1973:** Shmelev, Dmitriy. *Problems of Semantic Analysis of Vocabulary (Based on the Russian Language)*. Moscow: Nauka, 1973. [In Russian: Шмелев, Дмитрий. *Проблемы семантического анализа лексики (на материале русского языка)*. Москва: Издательство Наука, 1973.]
- Tabakowska 1993:** Tabakowska, Elzbieta. *Cognitive Linguistics and the Poetics of Translation*. Krakow: Universitas, 1993. [In Polish: Tabakowska, Elżbieta. *Językoznawstwo kognitywne a poetyka przekładu*. Kraków: Universitas, 1993.]
- Teliya 1977:** Teliya, Veronika. "Secondary Nomination and Its Types." In Serebryannikov, Boris i Ufimtseva, Anna, eds. *Language Nomination: Types of Names*: 102–112. Moscow: Nauka, 1977. [In Russian: Телия, Вероника. „Вторичная номинация и ее виды.” В: Серебрянников, Борис и Уфимцева, Анна, ред. *Языковая номинация: виды наименований*: 102–112. Москва: Наука, 1977.]

JOLANTA KUR-KONONOWICZ, PHD

University of Rzeszow

 <https://orcid.org/0000-0001-9107-4790>

“On the Metaphorization of the Concept of Cloud in Selected Polish and Russian Poetic Works – a Linguistic Approach.” [Original title in Polish: „O metaforyzacji konceptu OBŁOK w wybranych polskich i rosyjskich utworach poetyckich – ujęcie lingwistyczne.”] *Cyrillo-Methodian Papers*, no 13 (2024): 221–240.

DOI: <http://dx.doi.org/10.17951/zcm.2024.13.221-240>

